

קול קורא

מדריך למשתמש

קול קורא - מדריך למשתמש

תוכן העניינים

2		תוכן העניינים
3		מבוא
4		קול קורא לתלמיד ולמורה
4		סדר הקריאה בתורה
5		טעמי המקרא
5		תפקיד מוסיקלי
5		תפקיד תחבירי ופרשני
5		הטעמים המשרתים (לאשכנזים/לספרדים):
5		הטעמים המפסיקים (לאשכנזים/לספרדים):
6		תפקיד דקדוקי
7		תכונות התוכנה
7		דגש על רהיטות ודיוק הקריאה
7		כתב סת"ם וכתב רגיל
7		טעמים וניקוד בצבעים שונים
7		המילים מוארות תוך התקדמות הקריאה
7		השמעת הקריאה ממלה בודדת ועד עליה שלמה
7		קריאת התורה, שמות הטעמים ונגינתם
7		הסתרת הטעמים והניקוד בלחיצת מקש
7		קרי וכתבי
8		סימנים מיוחדים
8		שווא נח ושווא נע
8		קמץ קטן
8		פסק וסימן הפסק
9		כיצד לומדים
9		מן הקל אל הכבד
9		לימוד שמות הטעמים
10		התקנת התוכנה
10		דרישות מינימום מהחומרה
10		שלבי ההתקנה
11		רישוי התכנית
11		קבלת מפתח הפעלה
12		הפעלה
12		עדכון
12		מסך הלימוד
13		תקציר פקדי התוכנה במסך הלימוד
14		פירוט הפקדים במסך הלימוד
14		פקדים כללים
15		פקדי בחירת תוכן הלימוד
16		פקדי השמעה ותצוגה
18		לחצני העכבר
18		מקשי המקלדת
19		סוף דבר
20		תודה

קול קורא היא תוכנת מולטימדיה מתקדמת, ללימוד מהיר ומדויק של קריאה בתורה ובהפטרות, בנוסחים שונים למנהג עדות ישראל.

בהכנת התקליטור, הושם דגש רב על דיוק הניקוד והטעמים, תוך הסתמכות על מספר מקורות ובסיוע תוכנת מחשב מיוחדת, לניתוח והגהת הטקסט. התקליטור כולל גירסא מלאה של תוכנת **קול קורא** וכן **חמישה חומשי תורה** מוקלטים במלואם מפי חזנים מומחים לקריאה בתורה, בנוסחים אשכנזי, ירושלמי ומרוקאי.

ספר התורה כתוב בתמונת האותיות כפי שלמדנו חז"ל. בספר התורה אין ניקוד או סימני נגינה כלשהם, שכן הם חוברו במועד מאוחר יותר. ההגייה של המילים מקובלת עלינו כמסורה למשה מסיני. הקורא בתורה חייב להיזהר בדיוק הקריאה. הן בניקוד המילים והן בטעמיהן. וזאת, על מנת לשמור על מובנה של כל מלה ועל משמעותה והקשרה במשפט.

שיטות השינון ללימוד קריאה בתורה, רבות ומגוונות כמעט כמספר המורים המכינים לבר מצווה. אנו בחרנו להביא שיטה המאחדת מספר שיטות שהכרנו, תוך ניצול יכולת המחשב לחזור על יחידות קריאה קטנות (חוליות) במהירות ובקלות. יכולת המחשב לצבוע את הפסוק לפי הפיסוק הנכון מסייעת ללימוד הקריאה הנכונה והבנת הכתוב לפי הפרשנות המסורתית. בהמשך, נתאר כיצד ניתן ללמוד את הקריאה בעזרת תוכנה זו.

כדי לאפשר לכל קורא בתורה לדקדק בדרישות ההלכה, וללמוד קריאה בתורה ובהפטרות באופן קל ושיטתי, יצרנו תקליטור זה, לזכות את הרבים ולהגדיל תורה ולהאדירה.

תודה לבורא עולם שנתן לנו תורת אמת, וזיכנו להתאים לה את התוכנה ולהטעימה תוך שאנו עוסקים במלאכה ב"לכתך בדרך, בשכבך ובקומך".

תודה לרבים שנטלו ונוטלים חלק ביצירת "קול קורא". ובהם מומחי התוכנה, בעלי הקריאה, המגיהים, עורכי הטקסט, המתרגמים, המעצבים, המאיירים, הנגנים, היועצים, צוות התמיכה ומשתמשי התוכנה שמעירים ומאירים.

תקליטור זה מוגן על ידי מפתח רישוי המתקבל לאחר ההתקנה מקול קורן. פרטים נוספים בפרק רישוי התוכנה. לפני קבלת מפתח הרישוי, תתאפשר הדגמה חלקית בלבד. החל מקבלת מפתח הרישוי תפעל התוכנה בהתאם לרישוי. בפרק הוראות התקנה, תמצא הסבר כיצד מתקינים את תוכנת קול קורא, מה הן דרישות החומרה לפעולה תקינה וכיצד מקבלים מפתח להפעלת התוכנה באופן מלא.

אנו מקווים שתפיקו הנאה מרובה מהשימוש בתקליטור וכן מהיכולת ללמוד בקלות, קריאה מדויקת בתורה ובהפטרות, ומאחלים לימוד קל ומהנה.

ישראל ואודי קורן

קול קורא לתלמיד ולמורה

סדר הקריאה בתורה

משה רבנו תיקן קריאה בתורה בציבור בשבתות, ובימים שני וחמישי כדי שלא ישהו בני ישראל שלשה ימים בלא תורה. (רמב"ם הלכות תפילה פרק י"ב הלכה א'). עזרא הוסיף תקנה לקריאה בשבת במנחה וכן תיקן שבשני וחמישי יעלו שלושה עולים לקריאה בתורה של עשרה פסוקים לכל הפחות (במסכת בבא קמא דף פב עמוד א). בנוסף, קוראים בתורה בציבור גם בימים טובים כגון ראש השנה, יום הכיפורים, שלש רגלים, בחנוכה, בפורים, בראש חודש ובתעניות. לפני הקריאה בתורה, אחד המתפללים נקרא לברך על הקריאה. הקריאה בתורה נעשית לרוב מעל במה ולכן נקרא המברך על הקריאה בתורה **עולה לתורה** או בקיצור **העולה**, או **קרוא**.

מדין הגמרא צריך העולה לתורה לקרא בתורה בקול רם, אולם עקב חוסר ידיעת רוב הציבור קריאה נכונה הדורשת הכנה מוקדמת, מקובל היום שהציבור בוחר איש מיוחד לתפקיד זה. הקורא בתורה צריך להיות בקי המקפיד על קריאה נכונה ולכן הוא מכונה **בעל קריאה**.

סדר הקריאה לעולים לתורה הוא: כהן עולה ראשון, אחריו לוי ואחריהם ישראל (אחד או יותר). בשבתות קוראים לשבעה קרואים. במועדים קוראים בין חמישה לששה קרואים ובראש חדש ובחול המועד קוראים לארבעה. קרואים אלו מכונים עולים מן המניין.

בעקבות גזירת שמד שהייתה על ישראל שלא יעסקו בתורה, לא יכלו לקרא בתורה בשבת. בתקופה זו התקינו חכמינו לקרא בנביא במקום בתורה, בעניין הקשור לפרשת השבוע. הואיל ובקריאת התורה עלו שבעה עולים ולכל עולה לא פחתו משלושה פסוקים, תקנו לקרא גם בנביא עשרים ואחד פסוקים. גם לאחר שבטלה הגזרה קבעו חכמינו להמשיך את מסורת הקריאה בנביאים, וזוהי **ההפטרה** הנהוגה בימינו. חכמינו הוסיפו ותקנו ברכות מיוחדות להפטרה, ברכה אחת לפני ההפטרה וארבע ברכות אחריה.

כדי שלא תראה ההפטרה בנביא שווה בחשיבותה לקריאה בתורה, תקנו שהקורא בנביא יעלה תחילה לתורה ויקרא בה כמה פסוקים ורק אח"כ יקרא בנביא. לפיכך, מלבד שבעת העולים מן המניין, קוראים לעולה נוסף, בשבתות ובמועדים, והוא המכונה **מפטיר**. לעולה זה קוראים בשבת רגילה חלק מסוף הפרשה, ובשבתות מיוחדות ובמועדים קוראים למפטיר ממקום אחר.

בקביעת מועד העלייה לתורה, מומלץ מאד להתייעץ עם רב בית הכנסת או הגבאי, הן על מנת לברר את הפרשה וההפטרה הנהוגות בשבת המתאימה והן לגבי מנהגים הנהוגים בבית הכנסת.

טעמי המקרא

טעמי המקרא המקובלים במסורת היהודית, נקבעו בדור המדקדקים, חכמי טבריה, לפי מסורת שהייתה בידם. דקדוק המסורה (תורת הקריאה) נוסד על יסוד המסורה ותורת הלשון העברית. ייעודו זהה ליעודה של המסורה, שמירת נוסח המקרא. תחילתו בתקופת הגאונים במאה השמינית, ויצירתו נמשכה בכל תקופת הבלשנות הטבריינית ואף בתקופת הבלשנות הספרדית. קובץ החיבורים החשוב ביותר מבין חיבורי המסורה הוא "דקדוקי הטעמים" המיוחס לר' אהרון בן אשר, אחרון חכמי המסורה הקדמונים.

נקבעו טעמים לכל התיבות במשפט. הטעמים נחלקים ל**טעמים מפסיקים** המבדילים בין חלקי המשפט בפסוק ו**טעמים משרתים** הקשורים אליהם. כללי הטעמים המפסיקים קובעים את אופן חלוקת הפסוק ולכן משפיעים על פרשנות הפסוק. לעומתם כללי המשרתים אינם תלויים בפרשנות. חיבורי המסורה אינם מזכירים את הכללים הקובעים את בואם של המפסיקים. חיבורים אלו דנו בעיקר בכללי המשרתים והגעיה, כאשר את אופן הטעמת התיבות במפסיקים השונים קיבלו במסורת.

ספרי הדקדוק של טעמי המקרא נכתבו בתקופה מאוחרת – מאז ראשית המאה השבע עשרה. הספרים הראשונים נכתבו בידי חכמי האומות וחכמי ישראל הלכו בעקבותיהם. ספרי הדקדוק דנו בעיקר במשמעות המפסיקים וביחסים שביניהם. חכמי הדקדוק ניסו להסביר חריגים שלא עולים בקנה אחד עם הכלל שבידם ולעיתים גם "תיקנו" והתאימו את החריגים. לעומתם, חכמי המסורה לא באו להסביר את התופעות החריגות אלא רק לתאר אותן וחשיבות החריגים בעיניהם זהה לחשיבות הכלל.

לפי הדעה המקובלת היום, לטעמי המקרא שלשה תפקידים עיקריים: **מוסיקלי, תחבירי ודקדוקי**.

תפקיד מוסיקלי - הכוונת הנעימה המסורתית בקריאה בצבור.

בנגינת טעמי המקרא ישנן מנגינות מיוחדות לפי הספרים (תורה, נביאים, כתובים, מגילות), ולפי הזמנים שבהם הן נקראות (שבת ויום טוב, ימים נוראים וכו'). וכן לקטעים מסוימים (שירת הים, מסעות הדגלים וכו').

נגינת טעמי המקרא אינה תלויה בתוכנם של ספרי המקרא, ולפיכך אין היא באה לבטא תוכנו המיוחד של הפסוק או להביע צער, שמחה או רגש אחר. אף על פי שהטעמים זהים לכל התורה, אין הם מונוטוניים ויש רצפים שונים של טעמים היוצרים מנגינות שונות.

בתוכנה זו, כמו במציאות בכל בתי הכנסת, קיימים הבדלים קלים בין מנגינת הטעם, כאשר היא מושמעת בעת לימוד הטעמים הבסיסיים, לבין מנגינת הטעם (אותו טעם עצמו), כאשר הוא מנוגן בתוך הפסוק. חשוב להדגיש שאין כאן שיבוש, והדבר נובע מהצורך לעדן את המנגינה וליצור את הרצף המוסיקלי הערב לאוזן.

תפקיד תחבירי ופרשני - פיסוק המשפט והסדרת הקשר התחבירי בו.

הטעמים מבהירים לקורא את משמעות הפסוק ובלעדיהם ניתן היה לטעות בפירוש הפסוק. אנו מבדילים בין שתי מחלקות של טעמים: האחת **טעמים משרתים** או **מהברים** והאחרת **טעמים מפסיקים**. הטעמים המשרתים מחברים בין שתי מלים או יותר. יש בהם קשורים למפסיק יחיד שיבואו תמיד בסמיכות אליו, ויש שאינם קשורים במפסיק יחיד. מסורת הטעמים במקרא (צורה ומיקום) זהה כמעט לחלוטין בין האשכנזים והספרדים אך שמות הטעמים שונים.

הטעמים המשרתים (לאשכנזים/לספרדים):

כדי למלא את תפקידם התחבירי היה די במשרת אחד בלבד. ריבוי המשרתים נובע מתפקידם ברצף המוסיקלי של הפסוק.

מונה/שופר-הולך, מהפך/שופר-מהופך, דרגא, קדמא, תלישא- קטנה/תרצא (תרסא), מרכא/מאריך, מרכא-כפולה/תרי-טעמי וירח-בן-יומו. שני האחרונים נדירים במקרא.

הטעמים המפסיקים (לאשכנזים/לספרדים):

הטעמים המפסיקים שונים זה מזה בכח הפסקם, ובהתאם נחלקים לארבע קבוצות: **קיסרים** בדרגה הגבוהה ביותר, **מלכים**, **משנים** (למלכים) ו**שלישים**. בתוכנה זו אנו מכנים את היחידה המוגבלת על ידי מפסיק – **חוליה**. ניתן לראות כל מפסיק כשר השולט על היחידה המסתיימת לידו, וממנה את השליט המחלק את תחום שלטונו תחתיו. כשיש שני טעמים מפסיקים עוקבים מאותה דרגה, אזי כח הפסק של הראשון גדול יותר.

קיסרים - סוף פסוק ואתנחתא/אתנח.

שולטים בתחום הפסוק או במחציתו וכח הפסקם דומה לנקודה.

מלכים - סגול/סגולתא, שלשלת, זקף-קטן, זקף-גדול ו-טפחא/טרחא.

מחלקים את שלטונם של הקיסרים וכח הפסקם דומה לפסיק.

משנים (למלכים) - רביעי/רביעי, זרקא, פשטא/קדמא, יתיב ותביר.

מחלקים שלטונם של המלכים חלוקות נוספות וכח הפסקם קטן יותר.

שלישים - פזר/פזר גדול, תלישא-גדולה/תלשא, גרש/גריש, גרשיים/שני-גרישין, מנח-לגרמיה/שופר-הולך-פסק, ו-קרני-פרה.

כח הפסקם חלש ביותר ומשמש רק לעצירת הקול.

בתוכנה זאת, הושם דגש על התייחסות לטעמים מפסיקים ולטעמים משרתים. הדגשת הטקסט תוך כדי התקדמות הקריאה, מבוצעת ביחידות של חוליות מהדרגה הנמוכה ביותר - שלישים.

יש להיזהר לא להפסיק הפסק משמעותי אחר משנים או שלישים, אלא רק אחרי קיסרים ומלכים. טעות נפוצה היא הפסקה לנשימה אחרי תביר במקום אחרי הטפחא/טרחא המופיע מיד אחריו.

קריאה נכונה של הטעמים חיונית להבנת פשוטו של מקרא. חשוב להדגיש שאסור להחליף את תפקיד הטעמים ולהחבר מלים שיש ביניהן טעם מפסיק, או להפריד מלים שיש להן טעם מחבר (משרת), שכן אז עלול להשתבש מובנו של הכתוב.

לדוגמא בפסוק (בראשית פרק כ"ד פסוק ל"ד)

לולא האתנחתא/אתנח מתחת למלה "ויאמר", ניתן היה לקרוא כי **ויאמר עבד אברהם אנכי**: העבד אמר: "אברהם אנכי".

גם משך ההפסק אחרי טעם מפסיק שונה מטעם לטעם. יש טעמים שבהם ההפסק אינו מורגש לעומתם יש טעמים שבהם ההפסק משמעותי. הפסקה גדולה במקום שאינו ראוי, עלולה לשבש את מובנו של הפסוק.

תפקיד דקדוקי - ציון מקום ההטעמה במלה, מלעיל או מלרע.

מיקום הטעם במלה חשוב ביותר ולעיתים משנה את משמעות המלה.

ורחל באה

באה במלרע - בהווה, לעומת

והנה רחל בתו באה

לדוגמא (בראשית פרק כ"ט ו')

(בראשית כ"ט, ט') באה במלעיל - בעבר.

יש טעמים שמופיעים תמיד בסוף המלה או בתחילתה ללא קשר עם אופן הגיית המלה. בתוכנה זו נהגנו לפי המקובל בחומשים רבים והוספנו סימן זהה של הטעם מעל ההברה המוטעמת.

תכונות התוכנה

דגש על רהיטות ודיוק הקריאה

התקליטור כולל ברכות, הפטרות וחמישה חומשי תורה. בהכנת התקליטור הושם דגש רב על קריאה מדויקת ומוטעמת כהלכה. ההקלטה בוצעה מפי מומחים לקריאה בתורה עם ניסיון של שנים רבות בהוראת קריאה בתורה לבני מצווה.

כתב סת"ם וכתב רגיל

הטקסט של ספר התורה מוצג על המסך באמצעות גופנים. התוכנה מאפשרת למשתמש לבחור את סוג הגופן, סת"ם או שנק"ט, וגופן רגיל בגדלי אותיות שונים. השימוש בגופן מאפשר ניצול מערכת התצוגה של המחשב לקבלת אות חדה וברורה בהתאם לביצועי המערכת.

טעמים וניקוד בצבעים שונים

ברוב הספרים המקובלים, הכתב, הניקוד והטעמים מופיעים כולם בצבע אחד – שחור. בתוכנת קול קורא, אנו צובעים את הכתב, הניקוד והטעמים בצבעים שונים, ובהתאמה אישית לפי רצון המשתמש.

המילים מוארות תוך התקדמות הקריאה

באמצעות טכנולוגית מולטימדיה מתקדמת, מאירה תוכנת קול קורא את הטקסט וצובעת את המילים המושמעות בקולו של החזן בתאום עם התקדמות הקריאה. הלומד יכול לחזור ולהשמיע כל קטע כרצונו.

השמעת הקריאה ממלה בודדת ועד עליה שלמה

תוכנת קול קורא מאפשרת ללומד לבחור בגודל הקטע הנלמד, ממלה בודדת ועד עליה שלמה. התאמת הטקסט לקריאה מבוצעת באופן מושלם הן בשמיעת מלים בודדות והן בקריאה רציפה. בקריאת עליה שלמה כיחידת לימוד מתבצעת גלילה אוטומטית והמלים המוקראות מוארות במרכז המסך.

קריאת התורה, שמות הטעמים ונגינתם

תוך הארת הקטע הנבחר, יכול הלומד לבחור בין שמיעת הטקסט המואר, קריאת הטעמים ברצף או שמיעת נגינתם בכלי נגינה.

הסתרת הטעמים והניקוד בלחיצת מקש

כדי להתכונן לקריאה בתורה, נהוג להשתמש בספר הנקרא "תיקון קוראים", המודפס בשתי עמודות: עמודה אחת (לרוב באותיות דפוס) מנוקדת ומוטעמת, ולצידה עמודה בכתב סת"ם (ספרי תורה ומזוזות) המהווה בדרך כלל צילום של ספר תורה. אדם הרוצה ללמוד לקרא בתורה, לומד את ההגייה ואת המנגינה בחלק המנוקד, ואחר כך, מנסה לקרא בחלק הבלתי מנוקד תוך הסתרת החלק המנוקד. בתקליטור זה ניצלנו את גמישות המחשב ואנו מאפשרים הסתרת חלקים שונים של הניקוד ו/או הטעמים בלחיצת כפתור. כדי להקל על לימוד הגיית אותיות רפות ודגושות הוספנו את האפשרות לראות רק את הדגשים ללא שאר הסימנים.

קרי וכתב

הקורא בתורה צריך להביט בספר בזמן הקריאה ולהקפיד לקרא כל מלה מהכתוב בלבד, גם אם הוא יכול לקרא בעל-פה. במספר מקומות בתורה ובנביאים, המסורת בידינו קובעת קריאה שונה מהכתוב בספר. רק במקומות אלו המכונים קרי וכתב מלים אלו נהגות בעל פה ובשונה מהכתוב בספר. בתוכנה זו צבענו קרי וכתב בצבע שונה מהטקסט הרגיל.

סימנים מיוחדים

שווא נח ושווא נע

כדי להקל על הקורא בהבחנה בין **שווא נח לשווא נע**, מופיע השווא הנע כנקודות גדולות ואילו השווא הנח כשתי נקודות קטנות. הגייה נכונה של השווא הנע כמו של דגשים וסימני ניקוד אחרים חשובה ביותר שכן מילים המנוקדות זהה משמעותם משתנה בין שווא נע לשווא נח.

וייראו האנשים

שהוא מלשון יראה (פחד), לעומת מלשון ראה.

ויראו אחיו

לדוגמה (בראשית מ"ג י"ח) (בראשית ל"ז ד.) שהוא

קמץ קטן

כמו כן סימנו **קמץ-קטן** על ידי קו אנכי ארוך יותר בתחתיתו להבדילו מהקמץ הרגיל. הקמץ החטוף סומן באופן דומה, שכן שניהם נהגים כחולם. גם במקרה זה יש לעיתים משמעות רבה לקריאה נכונה

וכל בשלש

לעומת

וכליחסיהו

למשל בהפטרות ואתחנן (פרק מ' פסוק ו') קמץ קטן במלה כל בסמיכות (פסוק י"ב) שמשמעותו שקל/מדד, המנוקד בקמץ רגיל.

פסק וסימן הפסק

את סימן **הפסק** (קו אנכי) המופיע לפי המסורה אחרי מלים עם טעם משרת צבענו בצבע הטקסט. סימן זה נועד להורות על הפסקה קלה בין המלים **בתוך החוליה** ותפקידו למנוע חיבור בטעות של מלים דומות, אותיות דומות, שם ה' עם מלה אחרת או מקומות נוספים המופיעים במסורה ובהן נדרשת זהירות יתרה לא לחבר בין המלים שלא תשמענה כמלה אחת. כאמור סימן הפסק יופיע רק בתוך חוליה (אחרי טעם משרת) שכן אחרי טעם מפסיק אין בו כל צורך. בנוסף, משמש סימן זהה לפסק (קו אנכי) גם לצורך הפיכת טעם משרת לטעם מפסיק ולפיכך צבענו אותו בצבע הטעמים. שני המקרים בהם מופיע סימן זה כהשלמה למערכת הטעמים הם: הטעם **מנח/שופר-הולך** הבא לפני **רביעי** (למעט במקום אחד - בהפטרות פרשת בראשית), הופך לטעם המפסיק – **מנח-לגרמיה/שופר-הולך-פסק**. כאשר יש אחריו סימן פסק. כן מופיע סימן זה במקרא אחרי הטעם המפסיק **שלשלת**. (במערכת טעמי אמ"ת, איוב משלי ותהילים, מבדיל סימן זה בין הטעם המשרת **שלשלת-קטנה** לטעם המפסיק **שלשלת-גדולה**).

כיצד לומדים

מן הקל אל הכבד

כדי לקבל חיזוק חיובי ותחושה של הצלחה, מומלץ תחילה ללמוד לקרוא קטע קצר, תוך השמעת בעל הקריאה, לפני לימוד יסודי של הטעמים. קטע קצר זה יכול להיות עליית המפטיר בפרשה הנלמדת. במסך הראשי יש לבחור בפקד הטווח - < **מלכים** (או שלישים בחוליות גדולות) ולהשמיע את יחידת הלימוד מספר פעמים עד שנגינת החוליה נקלטת. מדי פעם ניתן על ידי לחיצה על מקש הרווח להעלים את הניקוד ואת סימני הטעמים ולנסות לקרוא מהמסך. תחילה יחד עם בעל הקריאה, ולאחר מכן בהשתקת בעל הקריאה על ידי לחיצה על פקד **השתק**. בהדרגה יש ללמוד פסוק שלם ולאחר מכן מספר פסוקים. בדרך זו יקבל הקורא ביטחון בקריאה בתורה וירכוש שיטת לימוד נוחה ומהירה.

לימוד שמות הטעמים

לאחר לימוד קטע קצר, מומלץ ללמוד את שמות הטעמים. המעבר ללימוד הטעמים נעשה באמצעות הנושא טעמים. בלימוד הטעמים, ניתן ללמוד חוליות שלימות (עד לטעם מפסיק) או טעמים בודדים (הבחירה באמצעות פקד הטווח). לאחר שהלומד מזהה את צורות הטעמים השונים, מומלץ לחזור למסך הראשי ולתרגל קריאת הטעמים בפסוקי התורה. ניתן לבחור בפקד **השמעה** - < **טעמים** ולשמוע את קריאת הטעמים בפסוק בקולו של בעל הקריאה. כך ניתן ללמוד לזהות את הטעמים וליצור התאמה בין הנגינה לבין סימני הטעמים. לאחר שהלומד מזהה היטב את הטעמים ומכיר את נגינתם לפי מבנה החוליה, מומלץ לנסות לקרוא לבד במסך הראשי קטע כלשהו. בכל מקרה מומלץ ללמוד את הקריאה על ידי הקשבה לקריאת בעל הקריאה ובכך להסתמך על ניסיונו בפרט והמסורת הנהוגה בכלל.

התקנת התוכנה

דרישות מינימום מהחומרה

מחשב PC, מעבד פנטיום עם זיכרון בגודל 256MB, מסך צבעוני בתקן XGA (התוכנה מנצלת מסכים בתקנים מתקדמים יותר ואיכות התמונה מתקבלת ביחס ישר לרזולוציית המסך, הרזולוציה המינימלית היא 1024X768). כונן CD-ROM ושטח פנוי של 80 Mbytes על הדיסק. מערכות הפעלה חלונות Windows 98, Windows 2000, XP.

שלבי ההתקנה

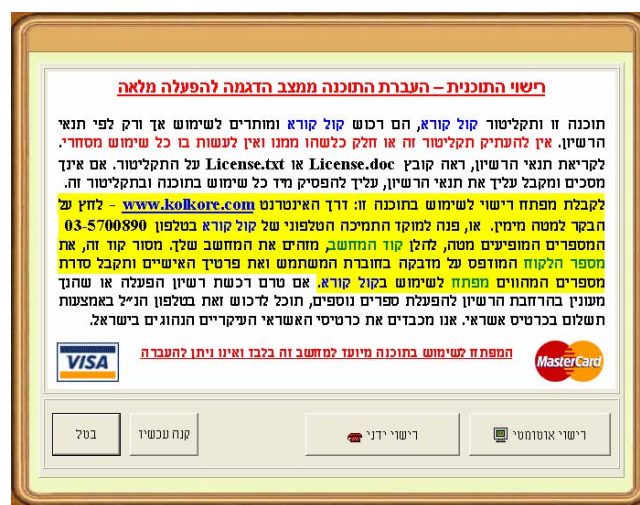
1. הפעל את המחשב.
2. אם מותקנת גירסה ישנה של קול קורא, יש להסירה דרך לוח הבקרה <הוספה והסרת תוכניות.
3. הכנס את התקליטור לכונן. ברוב המחשבים תתחיל התקנה אוטומטית. אם הופעלה ההתקנה, עבור לשלב 7.
4. לחץ לחיצה כפולה על סמל המחשב שלי.
5. לחץ לחיצה כפולה על סמל כונן התקליטורים.
6. עבור בתקליטור למחיצת kolkore ולחץ לחיצה כפולה על קובץ ההתקנה: KolKoreUpdaterSetup.exe
7. בחר בשפת ההתקנה הרצויה והמשך בהתקנה לפי ההוראות המוצגות על המסך.
8. באפשרותך לשנות את ספרית ההתקנה של קול קורא. ברירת המחדל היא: C:\Program Files\Kol Koren
9. מומלץ לקבל את ערכי ברירת המחדל. תוכל לבחור בין התקנה מלאה (העתקת התקליטור לדיסק – כולל ההקלטות) לבין התקנת התוכנה בלבד (יידרש תקליטור בכונן בהרצה).
10. תוכנת ההתקנה תריץ את תוכנת קול קורא בתום ההתקנה.
11. המשך לקבלת מפתח הפעלה והורד עידכונים מהאינטרנט.

רישוי התכנית

תוכנה זו וההקלטות המצורפות לה, הן רכוש קול קורן בע"מ ומותרות בשימוש אך ורק לפי תנאי הרישיון. אין להעתיק תוכנה זו או הקלטות אלו ואין לעשות בהן כל שימוש מסחרי. תנאי הרישיון יוצגו לפניך לאישור בזמן ההתקנה. אם אינך מסכים ומקבל עליך את תנאי הרישיון עליך להפסיק מיד שימוש כלשהו בתוכנה ובתקליטור זה. תודה על בחירתך בקול קורא ללימוד הקריאה בתורה.

קבלת מפתח הפעלה

מיד אחרי ההתקנה התוכנה פועלת במצב הדגמה, עד קבלת מפתח ההפעלה מקול קורן המאפשר את פעולתה לפי ההרשאה שנרכשה. במצב הדגמה, המסך הראשון שנפתח בתוכנה הוא מסך הרישוי. מסך הרישוי נפתח גם על ידי הקשה על F10 בכל מקום בתוכנה. או בקליק על פקד הרישוי:

פעל לפי ההנחיות לקבלת מפתח ההפעלה המופיעות בחלון הרישוי. הדרך הקלה והמהירה ביותר היא הרישוי האוטומטי באמצעות האינטרנט. אחרי רישום באינטרנט שרת קול קורן ייצר עבורך מפתח הפעלה אישי המותאם לרישיון שרכשת ולהתקנה שבצעת. המפתח יוכנס לתוכנה באופן מיידי וללא התערבות ידנית מצידך.

לחילופין, ניתן לבצע תהליך רישוי ידני הדורש קבלת מפתח הפעלה מקול קורן, בפניה טלפונית או בגלישה באינטרנט לאתר קול קורן www.kolkoren.com ובחירת רישוי. את המפתח שתקבל בתהליך הידני יש להכניס בשדה מפתח ההפעלה שיופיע בחלון הרישוי הידני (ראה מטה). **שיים לב: מספר הלקוח אינו מפתח הפעלה!**

12345-12345-12345	מספר לקוח:		
54966 8 35541 46859 84	קוד מחשב:		
	מפתח הפעלה:		
<input type="button" value="בטל"/>	<input type="button" value="אשר"/>	<input type="button" value="סגור רישוי ידני"/>	<input type="button" value="רישוי אוטומטי"/>

בביצוע הרישוי וקבלת מפתח ההפעלה ובעדכון התוכנה תתבקש להשתמש במספר הלקוח שקיבלת בעת רכישת התוכנה. מספר הלקוח מגדיר את זכויות השימוש שלך בתוכנה ואסור בהעברה לאחר. עליך לשמור מספר זה לצורך כל פנייה עתידית לקול קורן. רכישת זכויות שימוש בתוכנה או הרחבת רישיון, ניתנת לביצוע באמצעות האינטרנט באתר האינטרנט המאובטח שלנו www.kolkoren.com או בפנייה טלפונית.

הפעלה

הרץ את תוכנת קול קורא מתפריט: **התחל < כל התוכניות < קול קורן < קול קורא 5**
או מקיצור הדרך לתוכנת קול קורא בשולחן העבודה:

עדכון

אנו ממליצים להוריד עדכונים לתוכנה באופן שוטף. תוכנת העדכון פונה לאתר קול קורא ומורידה עדכונים (אופציות חדשות ותיקוני שגיאות) לפי רמת הרישוי המתאימה.

להפעלת תוכנת העדכון לחץ על הפקד הבא בתוכנת קול קורא:

מסך הלימוד

מסך הלימוד הוא מסך העבודה הראשי של תוכנת קול קורא. במסך זה בוחר המשתמש במורה/נוסח הלימוד, בנושא הלימוד, למשל תורה, חומש דברים, פרשת וילך, עליה שישית. וכן באופן הלימוד והתצוגה. האפשרויות השונות המוצגות על המסך נגזרות ממפתח ההפעלה שקיבל המשתמש לאחר ביצוע פעולת הרישום והרישוי.

תקציר פקדי התוכנה במסך הלימוד

1. הצגת המדריך למשתמש בפורמט PDF. אפשר להוריד תוכנת חינוך להצגת קבצי PDF באתר www.adobe.com
2. החלפה מהירה מטקסט מנוקד ומוטעם לטקסט ללא ניקוד וטעמים (גם על ידי מקש הרווח)
3. בחירת המורה והנוסח המבוקש (בהקלטות ממורה פרטי, קול קורן לא מבצעת הגהה על הקלטות המורה!)
4. פרטי המורה ליצירת קשר באינטרנט.
5. בחירת נושא הלימוד. (תורה, טעמים, תפילה...)
6. בחירת ספר/חג ללימוד.
7. בחירת פרשה/זמן ללימוד.
8. בחירת הטקסט ללימוד.
9. בחירת טווח השמעה - ממלה בודדת ועד עליה שלמה.
10. השמעת הקריאה, שמות הטעמים או נגינתם.
11. שמור (עתידי).
12. גלילה מהירה לראש העמוד.
13. גלילת מסך למעלה או מעבר לעמוד קודם.
14. גלילת מסך למטה או מעבר לעמוד הבא.
15. גלילה מהירה לסוף העמוד.
16. שינוי שפת הממשק.
17. **מסכי עזרה. לחיצה על פקד זה ואחר כך לחיצה על פקד כלשהו – תציג את מסך העזרה המתאים.**
18. ביצוע רישום וקבלת מפתח הפעלה דרך האינטרנט או בפנייה טלפונית.
19. הורדת עדכונים אחרונים לתוכנת קול קורא מאתר החברה באינטרנט.
20. יציאה מהתוכנה.
21. בחירת גופן להצגת הטקסט.
22. מסך התאמה אישית של הצבעים בתוכנה.
23. שינוי גודל האות של הטקסט המוצג על המסך.
24. בחירת מצב תצוגה: מנוקד ומוטעם, מנוקד, מוטעם, רק דגשים ומקפים.
25. החלפה בין מצב תצוגה נבחר לטקסט ללא סימנים כלל.
26. בחירת תרגום לטקסט שעל המסך.
27. החלפה בין תצוגת התרגום והסתרתו.
28. השתקת הקול.
29. בקרת עוצמת הקול.
30. השמעה חוזרת של הקטע הנבחר, במצב קריאה בלבד.
31. השעיית/המשך הקריאה.
32. עצירת הקריאה, להשמעת בעל הקריאה - לחץ על המלה בטקסט ממנה ברצונך לשמוע את הקריאה.
33. מעבר לאולפן ההקלטה למורים.

בחירה = קליק שמאלי בעכבר לאחר הצבעה על הפקד המתאים.

פקדים כללים

מעבר בין שפות שונות בהן תומכת התוכנה. בחירת דגל תחליף את שפת התפריטים ומסכי העזרה.

לאחר לחיצה עם העכבר על פקד זה, משנה הסמן את צורתו ל- במצב זה, הצבעה על אחד הפקדים ולחיצה על העכבר (קליק), תציג הסבר על פעולת אותו פקד.

בחירה בפקד זה פותחת מסך רישוי המאפשר קבלת מפתח הפעלה לתוכנה הנדרש כדי להעביר את התוכנה ממצב הדגמה לפעולה מלאה בהתאם לרישוי שנרכש על ידי המשתמש. בכל עת ניתן לבצע הרחבה (בתשלום) של הרישוי להפעלת אופציות נוספות של התוכנה (לימוד ספרים נוספים, נוסחים נוספים, ועוד).

הפעלת תוכנת עדכון הפונה לאתר קול קורא ומביאה את העדכונים האחרונים המתאימים לתוכנה כולל תיקוני שגיאות, הקלטות מעודכנות, ואופציות חדשות. (העדכון מתבצע לפי הרישוי המתאים של המשתמש).

מפסיק את התכנית ומחזיר את השליטה למערכת ההפעלה. תוכנית קול קורא שומרת בקובץ מיוחד במערכת את ההתאמה האישית ואת הבחירה בכל אחד מהפקדים בתפריט הראשי. בעת ההפעלה הבאה, התוכנית תשתמש בהגדרות שנשמרו.

דפי הטקסט המוצגים בתוכנה מחולקים למספר מסכים נגללים. פקדים אלו בוחרים את קטע הטקסט המוצג על המסך. מעבר לתחילת הדף, חזרה מסך אחד או אם זהו המסך הראשון בדף – חזרה לדף הקודם. קידום מסך אחד או אם זהו המסך האחרון בדף – מעבר לדף הבא, מעבר לסוף הדף.

פקדי בחירת תוכן הלימוד

בחירת תוכן הלימוד מתחילה בבחירת המורה. כותרות הפקדים משתנות בהתאם לנושא הלימוד והשפה. הדוגמא במדריך זה מתייחסת לבחירה בנושא תורה והצגת עליה ללימוד.

פקד מורה/נוסח

שם המורה מופיע במרכז המסך למעלה, ותמונת המורה מוצגת לאחר בחירתו. הנושאים ללימוד נגזרים מבחירת המורה והנוסח. לאחר בחירת המורה יכול המשתמש לבחור בתפריט את הנושא ותוכן הטקסט שברצונו ללמוד.

פקד נושא

בחירת הטקסט הנלמד מתבצעת החל מבחירת הנושא וכלה בבחירת העליה או פרק הלימוד. לבחירת טקסט מהתורה או ההפטרה על המשתמש לבחור בנושא "תורה".

פקד חומש

על המשתמש לבחור בחומש בו נמצאת הפרשה שברצונו ללמוד. תפריט הפרשות יותאם לספר/חומש שנבחר.

פקד פרשה

בחירת פרשה רצויה.

פקד עליה

כל העליות שהוקלטו בפרשה שנבחרה ניתנות לבחירה בפקד זה. כולל ההפטרה. ההפטרות המוצגות כוללות בחירה בין **הפטרה למנהג ספרד** (בדרך כלל אשכנזים חסידיים) לבין **הפטרה למנהג אשכנזי** (בדרך כלל אשכנזים ליטאים ויוצאי גרמניה). כאשר אין הבדל בין מנהג ספרד למנהג אשכנזי, תופיע בפקד זה רק אפשרות אחת, **הפטרה**. במספר שבתות בשנה, כשיש בהן אירוע מיוחד, קוראים למפטיר בספר אחר או במקום אחר באותו ספר, גם ההפטרה שונה מהרגילה. פרט לשבת ערב ראש חדש, שבת שובה ושבת הגדול, שאז המפטיר עולה רגיל אך ההפטרה שונה. בדרך כלל, הפטרה זו קשורה לנושא שנקרא במפטיר. לפעמים השבת נקראת על שם ההפטרה. כל הקריאות המיוחדות שעשויות לחול בפרשה זו ניתנות לבחירה בפקד זה (לדוגמא שבת ר"ח או שקלים)

לימוד ברכות:

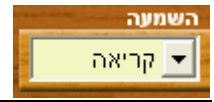
בחירת נושא "ברכות" ובהמשך בפקד שבת/חג, נועדה ללימוד הברכות הנאמרות לפני הקריאה בספר התורה ולאחריה או הברכות הנאמרות לפני קריאת ההפטרה ולאחריה.

לימוד טעמים:

בחירה בנושא "טעמים", מאפשרת לבחור בין לימוד מנגינת טעמי המקרא ושמותם לבין לימוד מנגינת טעמי ההפטרה ושמותם.

השמעת הטקסט מתבצעת באמצעות קליק על הטקסט במקום הרצוי.

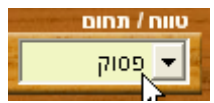
פקדי השמעה ותצוגה

פקד השמעה (בלימוד טקסט עם טעמי המקרא)

משמש לבחירת סוג הקריאה. האפשרויות הן:

- **בעל קריאה**
הטקסט הנלמד מושמע בקולו של בעל הקריאה תוך כדי הדגשת המלים המושמעות
- **טעמים**
השמעת שמות הטעמים תוך כדי הדגשת המלה המוטעמת.
- **נגינה**
השמעת נגינת הטעמים בכלי נגינה תוך כדי הדגשת המלה המוטעמת.

פקד טווח

בקר זה שולט על גודל יחידת הלימוד. המשתמש יכול לבחור ללמוד החל מעליה שלימה ועד היחידה הקטנה ביותר - שלישים. במצב נגינה או במצב טעמים אפשר ללמוד גם מלה בודדת.

פקד גופן וצבע

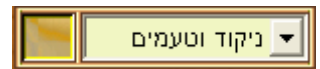
בפקד הימני מתבצעת בחירת הגופן להצגת הטקסט. הפקד השמאלי, פותח חלון לבחירת הצבעים השונים בתצוגה, כגון צבע הניקוד או צבע הרקע. בכל שלב יכול המשתמש לחזור לבחירת המחדל - הצבעים שאנו בחרנו.

פקד גודל אותיות

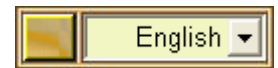
בחירת גודל האותיות להצגת הטקסט. פקד זה משנה את גודל האות לאות קטנה, בינונית וגדולה. כאשר המערכת מציגה באות קטנה ובאות בינונית, יוצגו בצד ימין מספרי הפסוקים ובצד שמאל - שמות העליות. במקרים של קרי וכתוב יוצג **הכתיב** במקומו בטקסט **והקרי** בשול השמאלי.

פקד הניקוד

בחירת סוג ההצגה. בפקד הימני מתבצעת בחירת הצגת הטקסט עם דגשים, נקודתיים ומקפים, ניקוד, ו/או טעמים. הפקד משמאל, מבצע החלפה בין מצב לחוץ המבצע את בחירת המשתמש לבין מצב בולט המסתיר את סימני הניקוד והטעמים ומציג את הטקסט כפי שהוא מופיע בספר התורה.

פקד תרגום

מאפשר הצגת תרגום הטקסט הנלמד לשפות שונות. להקלת ההתמצאות בתוך הטקסט המושמע – יחד עם הדגשת המלים בטקסט הנלמד, תודגשנה גם המלים המתאימות בתרגום (במידת האפשר). כל פסוק/משפט מתורגם כיחידה שלמה ולכן, אין התאמה מוחלטת בין הטקסט בעברית לבין פירושו בשפה הזרה. תרגום זה הוא רק אחד מני רבים להבנת הנקרא.

קול קורא - לכל קורא

בקר קול קורא

מאפשר לשנות את התצוגה בצורה מחזורית בין כתב מנוקד ומוטעם לכתב בלבד. פעולת פקד זה, הוזה לפעולת מקש הרווח במקלדת, מתעלמת מבחירת המשתמש בפקד הניקוד. מתחת פקד זה מופיע שם המורה והנוסח שנבחרו בפקד בחירת המורה/נוסח.

פקד עצירה

משמש להפסקת הלימוד. מאפשר ללומד להפסיק את התקדמות הקריאה. כדי להמשיך בלימוד יש להציב את העכבר על הטקסט וללחוץ על העכבר.

פקד השתייה

עצירה זמנית של הנגינה בנקודה הנוכחית. עם עצירת הנגינה תשתנה תמונת הפקד ל"המשך נגינה" לחיצה נוספת עליו, תמשיך את הפעולה מנקודת העצירה.

פקד השתקה וכוון עוצמת הקול

פקד זה עובד בשילוב עם בקר עוצמת הקול של מערכת ההפעלה. על המשתמש לווסת תחילה את העוצמה המבוקשת באמצעות בקר עוצמת הקול במערכת ההפעלה ולהשתמש בבקר זה לויסות עדין בתוך התחום. פקד ההשתקה (מימין) משתיק את הקול באופן מוחלט. ללימוד תחום שלטונם של הטעמים המפסיקים ללא התקדמות הקריאה.

פקד לולאה

השמעת כל הטווח הנבחר באופן מחזורי.

בקר אולפן ההקלטה למורה

מעבר ממסך הלימוד של הלומד הרגיל בקול קורא לאולפן ההקלטה, מסך העבודה הראשי של המורה. פקד זה פועל רק בגירסא המקצועית של קול קורא המיועדת למורים.

לחצני העכבר

במסך הלימוד, **לחיצה על עכבר ימני או שמאלי בתוך הטקסט, משמעו החל לפעול מנקודה זו**. לחיצה על עכבר שמאלי וימני יחד או על אחד מלחצני העכבר יחד עם מקש ה- Shift תפעיל את המערכת מתחילת יחידת הלימוד שעליה מצביע העכבר. (בהתאם לבחירת בקר טווח הלימוד)

השפעת הפעולה על הטקסט	פעולה בעכבר
מגלגל שורות טקסט בתוך אותו הדף. להחלפת פרשה יש לעבור למסך התפריט הראשי.	גלגלת למעלה/למטה
מדגיש את כל הטווח הנבחר (למעט עלייה שלמה) ומשמיע את הקריאה מנקודת הלחיצה ואילך .	לחצן שמאלי או ימני על מקום כלשהו בטקסט
מדגיש את כל הטווח הנבחר (למעט עלייה שלמה) ומשמיע את הקריאה מתחילת הטווח הנבחר .	לחצן שמאלי וימני יחד, על מקום בטקסט

מקשי המקלדת

השפעת הפעולה על הטקסט	פעולה במקלדת
בנוסף לבקרים המופעלים באמצעות העכבר, המשתמש יכול להעלים את כל הסמנים ולהשאיר כתב בלבד על ידי לחיצה על רווח. לחיצה נוספת תחזיר את התצוגה לניקוד וטעמים. פעולה זו משנה את הבחירה בבקר הניקוד.	רווח
מחזיר את הטווח הנבחר לתוך המסך	Enter
מגלגל מסך אחד למעלה	Page Up
מגלגל מסך אחד למטה	Page Down
מקדם את המסך שורה אחת למעלה	חץ למעלה ↑
מקדם את המסך שורה אחת למטה	חץ למעלה ↓

חוברת מתומצתת זו, נועדה להכיר ללומד את החומר וליצור בו רצון ללמוד ולהעמיק בידיעת הטעמים, ודקדוק המלים. לרשות המתעניין קיימים ספרים רבים הן אלו שנכתבו בזורות האחרונים והן ספרי ראשונים. בהכנת תוכנה זו התבססנו על ספרו של הרב מרדכי ברויאר – טעמי המקרא, וכן על ספרו של הרב שמואל יהודה הלוי וינפלד – טעמי המקרא, על ספרו של ניסן שרוני – אם למקרא, על חיבורו של הרב שריה דבליצקי המצורף לתיקון הסופרים של הרב מנחם דוידוביץ שלפיו גם עומד הטקסט של ספר התורה בתוכנה זו, וכן על מקורות רבים נוספים.

ניסינו לעשות כל שיכולנו למנוע טעויות ולהימנע מהכשלת הרבים, אולם מהיקף העבודה סביר שנפלו טעויות שנעלמו מעינינו, אנו פונים ומבקשים בזאת להאיר את עינינו בטעויות שמצאתם ואי"ה נוכל לתקנם בעתיד ולזכות את הרבים.

נזכיר שוב כי תוכן תוכנה זו הוא רכושם של היוצרים והתשלום עבור התקליטור/התוכנה מהוה רישיון ללמוד באמצעותה. אין להעתיק את התקליטור/התוכנה או כל חלק ממנו ואין לעשות בו כל שימוש אחר. בתוכנה זו הושקע עמל רב הן בצד התוכני והן בצד הטכני. לצערנו, מקובל היום לחשוב ששימוש בתוכנה ללא תשלום, אינו מהוה גזלה ולא היא. תוכנה זו באה לעזור בקיום מצוות ואין לך חמור ממצווה הבאה בעבירה.

אם ידוע לך על מחוסר אמצעים הזקוק לתוכנה זו ואין בידו לרוכשה, פנה אלינו ונשמח לסייע.

אנו מודים לך שבחרת ללמוד בתוכנה זו ומקווים שתיהנה מהלימוד.

תודה לבורא עולם שנתן לנו תורת אמת, וזיכנו להתאים לה את התוכנה ולהטעימה תוך שאנו עוסקים במלאכה ב"לכתך בדרך, בשכבך ובקומך".

תודה לרבים שנטלו ונוטלים חלק ביצירת "קול קורא". ובהם מומחי התוכנה, בעלי הקריאה, המגיהים, עורכי הטקסט, המתרגמים, המעצבים, המאיירים, הנגנים, היועצים, צוות התמיכה ומשתמשי התוכנה שמעירים ומאירים.

ואלו אשר על המלאכה.

שמואל קורן - מנכ"ל
אודי קורן- מנהל פיתוח ומחקר
ישראל קורן- מנהל שווק ופיתוח

יובל פרלוב- תכנון ופיתוח תוכנה
מילכה קליין – תכנון ופיתוח תוכנה
טל רון- פיתוח תוכנה
יורי חומנקו- פיתוח תוכנה

המחנך והחזן דוד מלמד הכהן- קריאה בנוסח ספרדי-ירושלמי
הרב אפרים גרבר- קריאה בנוסח אשכנזי
החזן משה ביטון- קריאה בנוסח מרוקאי

צבי אוסטרבך- הגהת קריאה
מרדכי גרבר - הגהת קריאה

אורי אשנו – תכנון ועיצוב גרפי.
רן לירון- עיצוב גרפי
שי צ'רקה- איורים
שמואל גוטמן- גופנים

מיה גורדון- נגינת טעמים בנוסחים אשכנזי וירושלמי
דליה פדלון- נגינת טעמים בנוסח מרוקאי

דב קורן- עיבוד מוסיקה וקול
חגית קורן- עיבוד קול

דוד מנדל- תרגום לאנגלית של התנ"ך
שלמה גולדשטיין- עריכת התרגום לאנגלית
יעל וייסמן- תיאום התרגום לאנגלית עם הקריאה
רעות קליין- תיאום תרגום אונקלוס עם הקריאה

תודה על בחירתך בקול קורא ללימוד הקריאה בתורה.
